

การวิจัยเรื่อง : การศึกษาแนวทางและกลยุทธ์ในการพัฒนาการเกษตรสำหรับหมู่บ้านในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

คณะผู้วิจัย : รศ.ดร.ประสิทธิ์ ประคองศรี

ผศ.ประยูร อุดมเสียง

คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องนี้ มีจุดมุ่งหมายในการแสวงหาแนวทางและกลยุทธ์ในการพัฒนาการเกษตร สำหรับหมู่บ้านในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เพื่อยับยั้งการบุกรุกทำลายป่าในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เนื่องจากการบุกรุกทำลายป่าไม้ในภูมิภาคนี้เกิดขึ้นอย่างรุนแรงและรวดเร็ว ทั้งๆที่รัฐบาลได้มีมาตรการต่าง ๆ มากมายที่นำมาใช้ในการป้องกันแก้ไข การศึกษาเรื่องนี้จึงมีวัตถุประสงค์เฉพาะเพื่อศึกษา (1) สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมบางประการตลอดจนมูลเหตุจูงใจที่ทำให้ราษฎรอยู่อาศัย และทำมาหากินในเขตป่าสงวนแห่งชาติ (2) เทคนิควิธีการผลิตทางการเกษตร ปัญหาและอุปสรรคในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและการแก้ไข (3) หน่วยงาน กิจกรรม และผลการพัฒนาการเกษตรที่ได้ดำเนินการพัฒนาหมู่บ้านเป้าหมาย (4) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาการเกษตร พร้อมกับการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม

ข้อมูลที่น่าวิเคราะห์และจัดทำเป็นผลการศึกษา ได้จากเอกสารต่าง ๆ ในหน่วยงาน องค์กร สถาบันที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์คณะกรรมการหมู่บ้าน พร้อมทั้งการวิเคราะห์พื้นที่ของ 3 หมู่บ้านในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ได้แก่ บ.ร่องไผ่ หมู่ 3 ต.โคกใหญ่ อ.ท่าลี่ จ.เลย ในเขตป่าสงวนแห่งชาติโคกใหญ่ บ.โคกใช้หวาน ต.ทุ่งแก อ.เจริญศิลป์ จ.สกลนคร ในเขตป่าสงวนแห่งชาติดงพระลาด บ.หนองผักแว่น หมู่ 2 กิ่ง อ.วิบูลย์ลักษณ์ จ.อุดรธานี ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าไผ่และป่าโคกไม้้งาม

ผลการศึกษา

1. หมู่บ้านทั้ง 3 มีอายุประมาณ 120-200 ปี ก่อนประกาศเขตป่าสงวนแห่งชาติ ครอบคลุมประกอบด้วย 121-220 ครัวเรือน ประชากร 540-776 คน หรือ 2-10 คน ต่อครอบครัว ว่างแรงงานต่อวัยฟุ้งฟิง 3:1 ราษฎรมีอาชีพหลักเป็นเกษตรกร ปลูกข้าวบนที่ลุ่ม และปลูกพืชไร่ อ้อย มันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ไม้ผลบนที่ดอน รายได้ที่เป็นเงินสดแตกต่างกันไปตามอาชีพ เช่น ทำนาปีละ 10,000 บาท ปลูกพืชไร่ 15,000-30,000 บาท นอกจากนั้นยังมีอาชีพเสริม ได้แก่ การจักสาน ทอเสื่อ ทอผ้า สร้างรายได้ปีละประมาณ 10,000 บาท ความต้องการพื้นที่ทำการเกษตรที่มีความอุดมสมบูรณ์กว่า เป็น

Research Title : A Study on Agricultural Development Approach and Strategies for Villages Located Permanently in the National Forest Reserved Area, Northeast.

Researcher : Assoc. Prof. Dr. Prasit Prakongsri
Assist. Prof. Prayoon Udonsiang
Faculty of Agriculture, Khon Kaen University

Abstract

The endeavor of this study was to find out the effective guidelines and strategies for agricultural development of farmers who live permanently in the National Forest Reserved Area in order to prohibiting the encroachment for deforestation in the Northeast region. Due to, the forest area was depressed vigorously and rapidly in despite of the several strategies were established by the government for controlling the encroachment. The specific objectives of this study were to study (1) some socio-economic situation and motivative factors of living in the National Reserved Forest area (2) the engaged agricultural production technique, encountered problem and obstacles and solving methods, (3) development agencies, activities on agricultural development and its consequences (4) opinion and suggestions for effective agricultural development in relations, to the forest resources and environment conservation and rehabilitation.

The research secondary data and information were gathered from documents in various concerned development agencies, and primary data was interviewed the village committee and conducted area analysis of the target villages located permanently in the National Forest Reserved Area, namely Ban Rong Pai, Moo 3 Tambon Khokyai, Amphoe Thali, Changwat Loie, located in Khokyai National Forest Reserved Area, Ban Khokchaiwan Moo 2 Tambon Thung kae, Amphoe Charemsilp, Changwat Sakolnakhon, located in Dong phralad, Ban Nong Rekwaen Moo 4 Tambon Ban Daeng, King-amphoe Wibool-luk Changwat Udon Thani located in Pa Phathai and Pa Khon Mai Gnam. The findings of this study were ad followed.

All of three villages are 120-299 year old, approximately, prior to 1 the establishment of the National Forest Reserved Areas containly and consisting of 121-

220 Households and 540-776 inhabitants with 2-10 persons per household and ration of dependent and independent person in one household is 3-4/1. The agriculture was main occupation which rice growing in low land, field crops and fruit tree in upland area. Annual household income was differed among their occupations, of 10,000 Baht for rice growing, 15,000-30,000 Baht for field crops. The livestock such as pig, native chicken, dug, and cattle were raised for home-consumption. The supplementary household income came from bamboo wickerwork, cloth weaving. The requirement of fertile cultivated land was the most important motivative factor of migration to settle down in the National Forest Reserved area.

The current agricultural production technique and methods were still traditional manner including rice, field crops, and livestock production in particular varieties, land preparation, cultural practices, harvesting. Nevertheless, agrochemical, fertilizer, pesticides were used increasingly. The encountered problems of farmers were the water shortage, plant pest, high cost of production inputs, soil degradation, low price of agricultural product and unsustainable. The mentioned problem had not been solved and the farmers preferred to out-migration for higher income. Some of them obtained the assistance from relevant agencies.

The agricultural development agencies existed in studied villages, consisted of many departments under MOAC undertaking the development and extension on crops, livestock, fisheries, soil conservation and improvement, land allocation, reforestation, and farmers' institutions. Ministry of Interior had been improving the road, electricity, social welfare, and rules and regulations. Ministry of Education developed educational system, promotion in religion and cultural heritages. Ministry of Health developed and promoted the good health of villagers by subsidizing medicine, materials and equipments. Ministry of Industrials, promoted handicraft and water sources development, Ministry of Commerce solved the marketing problem of products.

Recommendations for agricultural development in villages located in the National Forest Reserved Area were (1) establish the obvious and strong boundary for separating the area of village, cultivated land area, and forest land definitely (2) strengthening the villager's organization, leader, youth group and empower the skill and experiences in group administration and management, planning and implementing

the conservation, rehabilitation and wise-use natural resources in particular natural forest, including agricultural development, (3) stimulating the participation and involvement of villagers in contributing innovative ideas, surveying, rules and regulations establishing for controlling, utilizing, rehabilitating natural resources by applying the People Participatory Land-use Planning (PLP) and AIC (4) develop system of agricultural production together and combine with other systems by integrated development planning and implementing of all concerned agencies with the cooperation of villagers, (5) develop and promote sufficiently the agro-forestry and integrated farming system, (6) supplement non-farm occupation to villagers for higher household income which can reduce a number of farmers and rate of deforestation, (7) increase the production efficiency of crops and livestock production affecting to reduce production cost by providing urgently and sufficiently the needed production inputs, marketing of products, appropriate technology, production credit and other incentives and solving encountered problem of pests and diseases of crops and livestock, and low fertile soil (8) encourage the villagers to grow the economic fast growing tree and forest tree in public land of village and marginal land including reserved land area.